

Motion om att motverka skuggsamhället

Motion av Maurice Forslund (KD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Maurice Forslund (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige om att stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd ändras så att möjligheten till ekonomiskt bistånd för papperslösa avskaffas.

I dagsläget säger Stockholms stads riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd att personer som saknar uppehållstillstånd kan tilldelas ekonomiskt bistånd. Motionären anser att tilldelningen av ekonomiskt bistånd till individer utan uppehållstillstånd medverkar till skapandet av ett skuggsamhälle som gör att människor hamnar i utsatthet och inte inkluderas i det svenska samhället, och motionären yrkar därför på att dessa riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd bör ändras.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att motionens förslag inte är förenliga med stadens ansvar för att bistå med insatser vid nödsituationer.

Socialnämnden anser att motionens förslag inte är förenliga med stadens ansvar och skyldighet att vidta insatser vid akuta nödsituationer.

Farsta stadsdelsnämnd anser att stadens yttersta ansvar är att ge stöd i akuta nödsituationer och att socialtjänsten har ett utökat ansvar för barn, framför allt i utsatta grupper.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anser att stadens gällande riktlinjer för tilldelning av ekonomiskt bistånd inte kan anses bidra till att individer undanhåller sig beslut om utvisning.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att förslaget inte är förenligt med stadens ansvar och skyldigheter.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Arbetet mot skuggsamhället är viktigt för såväl vår samhällsgemenskap som våra principer om att beslut ska följas. Det viktigaste vi som stad kan göra är att, när vi kommer i kontakt med personer som befinner sig utan uppehållstillstånd i Sverige, motivera till åtgärder för att uppnå en legal status. Det är i många fall det långsiktigt mest hållbara som ger bäst framtidsutsikter. Det arbetet pågår i kommunal förvaltning, i samverkan med andra myndigheter och i samarbete med civilsamhället.

Men vad motionären föreslår är att riskera tryggheten för en grupp som redan har det svårt. Det är vårt ansvar att ge nödbistånd när det krävs för att undvika lidande och risk för en förvärrad situation. Detta handlar om människovärde. När det gäller barn finns även en möjlighet för stadsdelsnämnderna att bevilja bistånd för att uppnå en skälig levnadsnivå. Det rör sig om en mycket liten grupp av barn vars vårdnadshavare ansöker om denna typ av stöd. Alternativet till detta är att låta barn fara illa, fattigdom breda ut sig och därmed öka risken för kriminalitet samt annan social problematik.

Stockholm står upp för alla barns rätt att vara barn. Alla barn har rätt till trygghet. Stockholm står upp för människovärdet. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion om att motverka skuggsamhället, dnr KS 2025/383-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 22 oktober 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) enligt följande.

Sverige är ett land som bygger på rättsstatens principer. Det innebär att våra lagar ska gälla lika för alla och att beslut som fattas av myndigheter ska respekteras, där ett ja är ett ja och ett nej ett nej. Samtidigt är vi ett land som värnar om människovärdet och som alltid ska möta människor i utsatta situationer med värdighet. Men när vi ser hur ett parallellt skuggsamhälle vuxit fram, där människor lever utan rätt att vara här, ofta under svåra förhållanden måste politiken agera.

Vi delar motionens intentioner att Sverige och Stockholm inte kan ha ett system där offentligt stöd går till personer som fått avslag på sin asylansökan och ändå stannar kvar. Det undergräver förtroendet för migrationspolitiken, men framför allt riskerar det att cementera utsattheten. Att upphöra med löpande försörjningsstöd, som inte är kopplat akuta situationer, till papperslösa handlar inte om att blunda för människors nöd, utan om att tydligt markera att Sverige är ett land där lagar gäller.

Vi måste i stället fokusera på att erbjuda ett värdigt återvändande och stärka insatser som hjälper människor tillbaka till sina hemländer när man inte har rätt att vara kvar i Sverige. På så sätt kan vi långsiktigt minska skuggsamhället och värna både vår rättsstatens principer och människors värdighet.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

1. Att bifalla motionen,
2. Att därutöver anföra följande

Kristdemokraterna delar uppfattningen att det kan finnas situationer då en person behöver beviljas en insats av kommunen för att avhjälpa en akut nödsituation, t.ex. att täcka ett akut matbehov eller ett akut behov av boende över natten. Det gäller även för personer som visats i Sverige utan uppehållstillstånd. Dock bör det då röra sig om ett oplanerat och tillfälligt behov av hjälp, och ytterst vara ett led i att personen ska lämna landet eller på annat sätt rätta sig efter de beslut som har fattats i migrationsprocessen. Det perspektivet saknas helt i stadens nuvarande riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna beklagar att vänstermajoriteten argumenterar utifrån barnkonventionen för att Stockholms stad fortsatt ska ha en inriktning som riskerar att upprätthålla ett skuggsamhälle där människor kan vistas i Sverige utan att fullt ut vara en del av det ordinarie samhället. Vår uppfattning är att den enskildes grundläggande behov av trygghet och rättssäkerhet inte är tillgodosett i en tillvaro som papperslös. Det gäller inte minst i fråga om barn. Det mest medmänskliga staden kan göra är att bidra till att papperslösa så snabbt som möjligt reder ut sin legala status, vare sig det är i Sverige eller genom att lämna landet.

Ärendet

Maurice Forslund (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige om att stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd bör ändras så att möjligheten till ekonomiskt bistånd för papperslösa avskaffas.

I motionen lyfts att tidigare majoriteter har beslutat att papperslösa ska ha rätt till försörjningsstöd från kommunen, då det anges i stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Vidare lyfter motionären att det framgår av riktlinjerna att Högsta förvaltningsdomstolen dock slagit fast att det inte finns någon skyldighet för kommuner att ge ekonomiskt bistånd till den som har fått avslag på asylansökan men som håller sig undan för att undgå avvisning eller utvisning. Motionären anser att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd samtidigt som personen håller sig undan från avvisning eller utvisning motverkar den reglerade migrationen. Motionären menar att det bidrar till att upprätthålla ett skuggsamhälle där människor kan vistas i Sverige utan att fullt ut vara en del av det ordinarie samhället, potentiellt under lång tid, vilket kan leda till utsatthet för den enskilde. I längden skadar det också medborgarnas förtroende för det allmänna att staden underlättar för personer att vistas i Sverige utan uppehållstillstånd.

Motionären anser att stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd bör ändras så att möjligheten till ekonomiskt bistånd för papperslösa avskaffas och föreslår att kommunfullmäktige beslutar om att avskaffa möjligheten till ekonomiskt bistånd för papperslösa.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	4
Socialnämnden.....	6
Farsta stadsdelsnämnd.....	7
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	8
Södermalms stadsdelsnämnd.....	9
Reservationer m.m.	12

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads nu gällande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd antogs av kommunfullmäktige i december 2017. Socialförvaltningen har i uppdrag att under 2025 revidera stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd. I revideringsarbetet ingår att se över samtliga delar i riktlinjerna bland annat utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd samt rådande rättspraxis.

När det gäller personer som har fått avslag på ansökan om asyl men håller sig undan för att undgå avvisning har Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) i en dom¹ slagit fast att dessa personer fortfarande omfattas av personkretsen enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), även om de inte har rätt till bistånd enligt LMA. Personer som omfattas av personkretsen enligt LMA har enligt 1 § andra stycket LMA inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL).

Bistånd kan inte heller lämnas i form av nödbistånd, eftersom nödbistånd förutsätter att försörjningsstöd enligt 1 § kan komma i fråga. HFD tydliggör dock i domen att kommunen i enlighet med 2 kap. 1 § socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för alla individer som vistas i kommunen. Av socialtjänstlagens förarbeten framgår att det ”alltid är en skyldighet för vistelsekommunen att vidta insatser vid akuta nödsituationer” inom ramen för detta yttersta ansvar. HFD lämnar i domen ett förslag på hur en kommun kan fullgöra sitt yttersta ansvar, nämligen genom att fatta beslut om bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL.

Mot bakgrund av ovanstående lagstiftning och rättspraxis anges det i stadens nuvarande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd att personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, men att dessa personer kan beviljas ekonomiskt bistånd för att undvika nöd med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen. Det framgår vidare av riktlinjerna att en utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och att en individuell bedömning alltid ska göras.

Stadsledningskontoret bedömer därför att motionärens förslag om att avskaffa möjligheten till ekonomiskt bistånd för personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte är förenligt med kommunens yttersta ansvar och skyldighet att vidta insatser vid akuta nödsituationer enligt 2 kap 1 § SoL.

Vidare har socialtjänsten även ett särskilt ansvar för barn och i synnerhet för barn som tillhör utsatta grupper. Även om utredningarna inom ekonomiskt bistånd som utgångspunkt har ett vuxenperspektiv ska socialtjänsten i de fall barn berörs se på situationen ur både de vuxnas och barnens perspektiv och även säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen. Enligt barnkonventionen har alla barn, oavsett migrationsrättslig status, rätt att leva, överleva och utvecklas. Varje barn har rätt till social trygghet och en levnadsstandard som stödjer dess utveckling. Föräldrarna är ekonomiskt huvudansvariga för sitt barn men om behov uppstår har staten en

¹ Högsta förvaltningsdomstolen den 5 juni 2017 i mål nr [1527–1529-16](#), HFD 2017 ref. 33.

skyldighet att bistå föräldrarna utifrån en rättvis prövning som inte diskriminerar eller stigmatiserar familjen eller medför att de förlorar andra rättigheter.

I syfte att säkerställa att de barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige får sin rättigheter tillgodosedda anges det i riktlinjerna att dessa barn ska kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå samt därutöver en rimlig boendekostnad för familjen. Precis som för vuxna beviljas bistånd i dessa fall enligt 4 kap 2 § SoL. Detta kan således innebära att barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige kan beviljas bistånd upp till riksnorm medan föräldrarna enbart kan beviljas nödbistånd.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att motverka skuggsamhället av Maurice Forslund (KD) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni 2025 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Yvonne Fernell Ingelström m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Maurice Forslund (KD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads nu gällande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd antogs av kommunfullmäktige i december 2017. Socialförvaltningen har i uppdrag att under 2025 revidera stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd. I revideringsarbetet ingår att se över samtliga delar i riktlinjerna bland annat utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd samt rådande rättspraxis.

När det gäller personer som har fått avslag på ansökan om asyl men håller sig undan för att undgå avvisning har Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) i en dom² slagit fast att dessa personer fortfarande omfattas av personkretsen enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), även om de inte har rätt till bistånd enligt LMA. Personer som omfattas av personkretsen enligt LMA har enligt 1 § andra stycket LMA inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL).

Bistånd kan inte heller lämnas i form av nödbistånd, eftersom nödbistånd förutsätter att försörjningsstöd enligt 1 § kan komma i fråga. HFD tydliggör dock i domen att kommunen i enlighet med 2 kap. 1 § socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för alla individer som vistas i kommunen. Av socialtjänstlagens förarbeten framgår att det ”alltid är en skyldighet för vistelsekommunen att vidta insatser vid akuta

² Högsta förvaltningsdomstolen den 5 juni 2017 i mål nr 1527–1529-16, HFD 2017 ref. 33.

nödsituationer” inom ramen för detta yttersta ansvar. HFD lämnar i domen ett förslag på hur en kommun kan fullgöra sitt yttersta ansvar, nämligen genom att fatta beslut om bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL.

Mot bakgrund av ovanstående lagstiftning och rättspraxis anges det i stadens nuvarande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd att personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, men att dessa personer kan beviljas ekonomiskt bistånd för att undvika nöd med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen.

Det framgår vidare av riktlinjerna att en utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och att en individuell bedömning alltid ska göras. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn och i synnerhet för barn som tillhör utsatta grupper. Även om utredningarna inom ekonomiskt bistånd som utgångspunkt har ett vuxenperspektiv ska socialtjänsten i de fall barn berörs se på situationen ur både de vuxnas och barnens perspektiv och även säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen.³ Enligt barnkonventionen har alla barn, oavsett migrationsrättslig status, rätt att leva, överleva och utvecklas. Varje barn har rätt till social trygghet och en levnadsstandard som stödjer dess utveckling. Föräldrarna är ekonomiskt huvudansvariga för sitt barn men om behov uppstår har staten en skyldighet att bistå föräldrarna utifrån en rättvis prövning som inte diskriminerar eller stigmatiserar familjen eller medför att de förlorar andra rättigheter.

I syfte att säkerställa att de barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige får sin rättigheter tillgodosedda anges det i riktlinjerna att dessa barn ska kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå samt därutöver en rimlig boendekostnad för familjen. Precis som för vuxna beviljas bistånd i dessa fall enligt 4 kap 2 § SoL. Detta kan således innebära att barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige kan beviljas bistånd upp till riksnorm medan föräldrarna enbart kan beviljas nödbistånd.

Förvaltningen bedömer att motionärens förslag om att avskaffa möjligheten till ekonomiskt bistånd för personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte är förenligt med kommunens yttersta ansvar och skyldighet att vidta insatser vid akuta nödsituationer enligt 2 kap 1 § SoL. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av en motion från Maurice Forslund, Kristdemokraterna, om att motverka skuggsamhället.

³ Socialstyrelsens handbok, Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten, 2021-06-01

Särskilt uttalande av Leif Söderström m.fl. (SD), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har att förhålla sig till stadens stadsövergripande riktlinjer och det uttalade yttersta ansvaret. Även om personer som omfattas av personkretsen enligt LMA inte har rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL har socialtjänsten enligt 2 kap 1 § SoL det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen. Det yttersta ansvaret innebär till exempel att ge stöd i akuta situationer.

En barnkonsekvensanalys behöver göras i varje respektive ärende, men socialtjänsten har ett utökat ansvar för barn, framförallt i utsatta grupper.

Mänskliga rättigheter

Jämställdhetsanalys

Motionens förslag slår lika mot kvinnor och män, men kan påverka deras möjligheter att lösa sin situation olika beroende på kön.

Miljö- och klimatkonsekvensanalys

Motionen anses inte ha några miljö- eller klimatkonsekvenser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Remissen lyfter att Högsta förvaltningsdomstolen fastslagit att personer som saknar uppehållstillstånd inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), något som framgår i stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Kommunen har däremot enligt 2 kap. 1 § SoL det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och hjälp den behöver. Det innebär att bistånd för att avvärja akuta situationer kan beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL, även kallad nödhjälp. Då det inte skett någon förändring av lag eller praxis kvarstår kommunens yttersta ansvar och staden behöver därför fortsätta bevilja bistånd för att avvärja nöd, även till personer som saknar uppehållstillstånd.

Riktlinjerna lyfter att socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn, i synnerhet barn som tillhör utsatta grupper. Vidare lyfts i riktlinjerna att om det finns barn i hushållet

ska detta särskilt beaktas, en barnkonsekvensanalys göras och utifrån socialtjänstlagens samlade verktyg ska staden initiera de insatser som är bäst för barnets långsiktiga behov. Barn ska därför, i de fall det bedöms lämpligt utifrån barnkonsekvensanalysen, kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå upp till riksnorm enligt 4 kap. 2 § SoL. Barn kan därmed utifrån principen om barnets bästa beviljas bistånd medan deras föräldrar enbart beviljas nödhjälp. Utifrån skyldigheten att arbeta utifrån barnkonventionen ser förvaltningen det som rimligt att denna skrivning kvarstår.

Enheten för ekonomiskt bistånd i Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning mottar sällan ansökningar om ekonomiskt bistånd från personer som saknar uppehållstillstånd, och i de fall bistånd beviljas enligt 2 kap. 1 § SoL avser det att vid ett tillfälle täcka akut matbehov, boende över natten eller att betala kollektivtrafik för att ta sig till förvaret. Boende över natten har beviljats i de fall då sökande kontaktat enheten sent under arbetsdagen och ej bedömts kunna ta sig till förvaret samma dag. Då nödhjälp beviljats motiveras och uppmanas den sökande att ta kontakt med eller inställa sig hos gränspolis, förvaret eller Migrationsverket. I de fall barn ingår i hushållet betonar enheten vikten av att sådan kontakt etableras utifrån föräldraansvaret, utifrån att barn har rätt till grundläggande trygghet och rättssäkerhet och att detta inte kan anses vara tillgodosett i en tillvaro utan möjlighet att reglera sin rättsliga status i landet.

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att Stockholms stads gällande riktlinjer för ekonomiskt bistånd, liksom den praxis som utvecklats vid tillämpningen av dessa, inte kan anses bidra till att individer undandrar sig verkställighet av beslut om utvisning.

Mot bakgrund av detta anser förvaltningen inte att det föreligger behov av att revidera stadens riktlinjer i enlighet med vad som föreslås i motionen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads nu gällande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd antogs av kommunfullmäktige i december 2017. Socialförvaltningen har i uppdrag att under 2025 revidera stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd. I revideringsarbetet ingår att se över samtliga delar i riktlinjerna bland annat utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd samt rådande rättspraxis.

När det gäller personer som har fått avslag på ansökan om asyl men håller sig undan för att undgå avvisning har Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) i en dom slagit fast

att dessa personer fortfarande omfattas av personkretsen enligt lagen om mottagande av asylsökande med flera (LMA), även om de inte har rätt till bistånd enligt LMA. Personer som omfattas av personkretsen enligt LMA har inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL). HFD tydliggör dock i domen att kommunen i enlighet med socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för alla individer som vistas i kommunen. Av socialtjänstlagens förarbeten framgår att det ”alltid är en skyldighet för vistelsekommunen att vidta insatser vid akuta nödsituationer” inom ramen för detta yttersta ansvar. HFD lämnar i domen ett förslag på hur en kommun kan fullgöra sitt yttersta ansvar, nämligen genom att fatta beslut om bistånd enligt SoL. Mot bakgrund av ovanstående lagstiftning och rättspraxis anges det i stadens nuvarande riktlinjer för handläggningen av ekonomiskt bistånd att personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL, men att dessa personer kan beviljas ekonomiskt bistånd för att undvika nöd med stöd av socialtjänstlagen. Det framgår vidare av riktlinjerna att en utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och att en individuell bedömning alltid ska göras.

Förvaltningens bedömning är att förslaget om att avskaffa möjligheten till ekonomiskt bistånd för personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige inte är förenligt med kommunens yttersta ansvar och skyldighet att vidta insatser vid akuta nödsituationer enligt SoL.

Barnrättsanalys

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn och i synnerhet för barn som tillhör utsatta grupper. Även om utredningarna inom ekonomiskt bistånd som utgångspunkt har ett vuxenperspektiv ska socialtjänsten i de fall barn berörs se på situationen ur både de vuxnas och barnens perspektiv och även säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen. Enligt barnkonventionen har alla barn, oavsett migrationsrättslig status, rätt att leva, överleva och utvecklas. Varje barn har rätt till social trygghet och en levnadsstandard som stödjer dess utveckling. Föräldrarna är ekonomiskt huvudansvariga för sitt barn men om behov uppstår har staten en skyldighet att bistå föräldrarna utifrån en rättvis prövning som inte diskriminerar eller stigmatiserar familjen eller medför att de förlorar andra rättigheter. I syfte att säkerställa att de barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige får sin rättigheter tillgodosedda anges det i riktlinjerna att dessa barn ska kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå samt därutöver en rimlig boendekostnad för familjen. Detta kan därför innebära att barn som lever i familjer som saknar tillstånd att vistas i Sverige kan beviljas bistånd upp till riksnorm medan föräldrarna enbart kan beviljas nödbistånd.

Jämställdhetsanalys

Generellt är papperslösa kvinnor mer utsatta för våld, diskriminering och exploatering än män och har större svårigheter att hitta arbete och försörjning. Papperslösa män kan ha liknande problem men kvinnor drabbas ofta hårdare på grund av könsspecifika risker och utsatthet. Det kan därför finnas en risk att förslaget om att avskaffa

möjligheten till ekonomiskt bistånd för personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige påverkar kvinnor i högre utsträckning.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande av Yvonne Fernell Ingelström m.fl. (M)

Sverige är ett land som bygger på rättsstatens principer. Det innebär att våra lagar ska gälla lika för alla och att beslut som fattas av myndigheter ska respekteras, där ett ja är ett ja och ett nej ett nej. Samtidigt är vi ett land som värnar om människovärdet och som alltid ska möta människor i utsatta situationer med värdighet. Men när vi ser hur ett parallellt skuggsamhälle vuxit fram, där människor lever utan rätt att vara här, ofta under svåra förhållanden måste politiken agera.

Vi delar motionens intentioner att Sverige och Stockholm inte kan ha ett system där offentligt stöd går till personer som fått avslag på sin asylansökan och ändå stannar kvar. Det undergräver förtroendet för migrationspolitiken, men framför allt riskerar det att cementera utsattheten. Att upphöra med löpande försörjningsstöd, som inte är kopplat akuta situationer, till papperslösa handlar inte om att blunda för människors nöd, utan om att tydligt markera att Sverige är ett land där lagar gäller.

Vi måste i stället fokusera på att erbjuda ett värdigt återvändande och stärka insatser som hjälper människor tillbaka till sina hemländer när man inte har rätt att vara kvar i Sverige. På så sätt kan vi långsiktigt minska skuggsamhället och värna både vår rättsstatens principer och människors värdighet.

Ersättaryttrande av Maurice Forslund (KD)

Kristdemokraterna delar uppfattningen att det kan finnas situationer då en person behöver beviljas en insats av kommunen för att avhjälpa en akut nödsituation, t.ex. att täcka ett akut matbehov eller ett akut behov av boende över natten. Det gäller även för personer som visats i Sverige utan uppehållstillstånd. Dock bör det då röra sig om ett oplanerat och tillfälligt behov av hjälp, och ytterst vara ett led i att personen ska lämna landet eller på annat sätt rätta sig efter de beslut som har fattats i migrationsprocessen. Det perspektivet saknas helt i stadens nuvarande riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna beklagar att vänstermajoriteten argumenterar utifrån barnkonventionen för att Stockholms stad fortsatt ska ha en inriktning som riskerar att upprätthålla ett skuggsamhälle där människor kan vistas i Sverige utan att fullt ut vara en del av det ordinarie samhället. Vår uppfattning är att den enskildes grundläggande behov av trygghet och rättssäkerhet inte är tillgodosett i en tillvaro som papperslös. Det gäller inte minst i fråga om barn. Det mest medmänskliga staden kan göra är att bidra till att papperslösa så snabbt som möjligt reder ut sin legala status, vare sig det är i Sverige eller genom att lämna landet.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Leif Söderström (SD)

Det är fullkomligt orimligt att personer som medvetet bryter mot svensk lagstiftning och trotsar lagvunna domar, skall få ekonomiskt stöd från Stockholm stad för att kunna ignorera utvisnings eller avvisningsbeslut och fortsätta vistas i landet utan att ha rätt att göra så.